

Samenvatting belangrijkste Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur

Steeds meer ambtenaren hebben het over de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (ABBB). Voor de één is het onderdeel van het dagelijkse werk en voor anderen is het fijn om ze nog eens onder elkaar te zetten.

De **algemene beginselen van behoorlijk bestuur** zijn verplichte gedragsregels die de overheid helpen om op een eerlijke, transparante en rechtvaardige manier te handelen. Het handelen van een ambtenaar leidt niet altijd direct tot besluiten, toch hoort hij/zij ook aan deze gedragsregels te voldoen.

Hier zijn de belangrijkste beginselen samengevat:

Legaliteitsbeginsel: Overheidsbesluiten moeten gebaseerd zijn op de wet. Dit betekent dat de overheid alleen kan handelen als er een wettelijke basis voor is.

Voorbeeld: De rijksoverheid kan alleen belasting heffen op basis van bestaande wetgeving. Bijvoorbeeld, de invoering van de belasting op plastic tasjes is alleen mogelijk als er een wet is die deze belasting regelt.

Gelijkheidsbeginsel: Iedereen moet gelijk behandeld worden. Dit houdt in dat gelijke gevallen gelijk moeten worden behandeld, zonder discriminatie.

Voorbeeld: Bij de toekenning van subsidies voor culturele projecten moet de rijksoverheid ervoor zorgen dat vergelijkbare projecten gelijk worden behandeld. Als twee vergelijkbare festivals subsidie aanvragen, moeten ze op dezelfde criteria worden beoordeeld.

Zorgvuldigheidsbeginsel: Bestuursorganen moeten zorgvuldig te werk gaan. Dit betekent dat ze alle relevante feiten en belangen moeten afwegen voordat ze een besluit nemen.

Voorbeeld: Bij het besluit om een nieuwe snelweg aan te leggen, moet de rijksoverheid een uitgebreide milieueffectrapportage (MER) uitvoeren. Dit rapport moet alle mogelijke gevolgen voor het milieu en de omgeving in kaart brengen voordat er een definitief besluit wordt genomen.

Motiveringsbeginsel: Besluiten moeten goed, dat wil zeggen begrijpelijk, deugdelijk en volledig gemotiveerd zijn. Dit houdt in dat de overheid moet uitleggen waarom een bepaald besluit is genomen, zodat het voor iedereen begrijpelijk is.

Voorbeeld: Een Uitvoeringsorganisatie moet bij het toekennen of afwijzen van een uitkering duidelijk uitleggen hoe en waarom de beslissing is genomen, bijvoorbeeld door het proces stapsgewijs toe te lichten en te verwijzen naar het inkomen van de aanvrager. Dit biedt de aanvrager inzicht in de beslissing en de mogelijkheid om in beroep te gaan.

Vertrouwensbeginsel: De overheid moet toezeggingen nakomen en wettelijke bepalingen moet naleven, tenzij er gegronde redenen zijn om dat niet te doen.

Voorbeeld: Wanneer een ondernemer een subsidieaanvraag indient voor een duurzaam project en de overheid deze aanvraag goedkeurt. Als de ondernemer vervolgens investeert in het project op basis van deze goedkeuring, maar als de overheid de subsidie later zonder goede reden intrekt, kan dit leiden tot een schending van het vertrouwensbeginsel.

Evenredigheidsbeginsel: De gevolgen van een besluit moeten in verhouding staan tot het doel dat ermee wordt bereikt. Dit betekent dat de overheid niet meer mag ingrijpen dan nodig is om een bepaald doel te bereiken.
(Noodzakelijkheid en proportionaliteit maken onderdeel uit van het Evenredigheidsbeginsel.)

Voorbeeld: Bij het invoeren van bijvoorbeeld coronamaatregelen moet de rijksoverheid ervoor zorgen dat de maatregelen in verhouding staan tot de gezondheidsrisico's. Als een

maatregel leidt tot onredelijke vrijheidsbeperking zonder dat dit noodzakelijk is voor de volksgezondheid, kan dit als onevenredig worden beschouwd.

Transparantie: De overheid moet naar burgers openheid geven over haar handelen. Burgers moeten weten op welke informatie een besluit is gebaseerd en hoe dat besluit tot stand is gekomen.

Voorbeeld: De overheid moet open zijn over de besluitvorming rondom grote projecten, zoals de aanleg van een nieuwe spoorlijn. Dit kan door het publiceren van rapporten plus het organiseren van informatiebijeenkomsten en het beschikbaar stellen van gegevens over de kosten en de verwachte voordelen van het project.

Deze beginselen zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat de overheid op een rechtvaardige en verantwoordelijke manier handelt en ze bieden een basis voor burgers om tegen besluiten in beroep te gaan als ze vinden dat deze beginselen niet zijn nageleefd.